

JURNAL DE ȘTIINȚE.

ESE DE PATRU ORÎ PE LUNĂ

Prețul abonamentului:

București . . . 64 lei pe an
Districte . . . 69 — —

REDACTORI:

D-r C. ESSARCU și Lt. D. ANANESCU.

ABONAMENTELE

se fac la Redacția, Strada Seraphim, ce ȳ dice ș'a Pensionatului No. 10, în dosul Coltzi, și la DD. Librari.

Coprire: Atheneul român.— Lecturele Publice.— Floricele de toamnă.— Rolul trăsnetului în Istorie.— Varietăți.

INSTRUCȚIA ȘI EDUCAȚIA.

•Ne se poco io vi dia, da imputar sono,
Chè quanto io posso dar, tuto vi dono.

Ariosto.

Dacă pncin vè daū, nu sunt de imputat
Căci cât pot da, tot vè daū.

•Popolul care are cele mai bune școli
este cel d'ânteu dntre populi; dacă nu
este astăzi va fi mâine.

(•Iules Simon• l'Ecole).

ATHENEUL ROMÂN. — LECTURELE PUBLICE.

Ne pare reū că nu putem vorbi despre lectura D-lui Hăjdeū. Subiectul acestei lecturi ese cu totul din cadrul jurnalului nostru. Cunoștințele și erudiția D-lui Hăjdeū sunt cunoscute de toți, n'avem prin urmare a face aci laudă lecturei domniei-salle.

Cu ocazia conferinței ce am avut onóre a face Joia trecută asupra Instrucției și Educației plantelor și animalelor cu aplicații la Instrucția și Educația omului, vom lua libertate a face óre-care reflexii.

Cele mai multe din ideile exprimate de noi sunt idei emise de diverși autori ce s'aū ocupat de aceste questii. Multora dintr'insele ne-am silit chiar a le păstra forma sub care elle aū fost primitiv exprimate. Fór' îndoială le admitem complect și sunt și alle noastre proprii din momentul ce le exprimăm în public. Ținem numai a face observația că autori care aū exprimat aceste idei nu s'aū gândit de loc la țerra și societatea noastră și aū exprimat numai verități generale.

Dacă aceste verități atât în bine cât și în reū se pot aplica și societăți noastre, acesta provine din cauza caracterului general ce aū aceste verități. Nu e vina nici a acestor societăți nici a acellora ce le exprimă.

Dacă p'ntre ideile exprimate vor fi și erori, erorile trebuiesc combătute fór' îndoială dar cu aceeași lipsă de pasiune cu care elle aū fost expuse. Nu cunoșcem nimic care să formeze mai mult spiritul public de cât discuțiunea nepasionată, liberă și consciințioasă.

— În ori ce țerra există tendințe și curenți de diverse nature, există mai multe categorii de opinii care adună împrejurul lor mai multe grupe de persoane care formeză sau mai multe partite sau mai multe divisiuni fie care având o nuanță a sa proprie.

Acella care nu e înrolat în nici una din aceste divisiuni și care nu urmază de cât inspirațiile propriei salle consciințe și rațiuni la ce rezultate va ajunge? — El va fi considerat, de cei care nu voesc a vedé de cât

suprafața lucrurilor, ca balotând între unul sau cell'alt din acei curenți pe când veritatea este, că el nu urmăzează de cât... inspirațiile rațiunii și conștiinței sale. Aceia care îl aprobă acum, când exprimă o idee ce intră în curentul în care ei se află, îl vor desaproba peste câte-va minute fiind că s'a depărtat de densusul.

— În orî ce partit există verității, dar există și tendințe extreme și prin urmare exagerații. Proclamă veritatea ce o întilnesci în acest partit?

— Ești aplaudat. — Arăți exagerația sau ceea ce consideri ca o exagerație? Ești desaprobat, ești acusat. Și cu cât tendința extremă și pasiunea este mai mare într'un partit cu atât acuzația este mai violentă. — Lucrul e natural, nu pôte fi alt-fel, ast-fel e natura umană.

— E de dorit ca publicul sau guvernul să nu se prea sperie dacă vre unii din oratorii ce vorbesc în salonul Ministerului Cultelor, emit vre o idee mai mult sau mai puțin îndrăsnită, mai mult sau mai puțin dreptă sau exagerată. Nu trebuie să dăm lucrurilor mai multă importanță de cât au în realitate. Ce am dori ar fi o critică dreptă și fără pasiune care ar înscința pe fie care orator când emite idei prea îndrăsnite sau prea exagerate. Si oratorul conștiințios și cu județiu convingându-se că critica e dreptă (când în adevăr va fi dreptă) se va supune ei și... tout sera pour le mieux, dans le meilleur des mondes possibles!

— Mai multe din faptele și ideile conferinței noastre de joi s'era sunt cunoscute cititorilor *Naturei*. Vom reproduce numai câte-va din tr'ensele.

— După ce am aretat bine-facerile ce domesticirea câinelui a adus omenirii, împrumutând

mai multor naturaliști ideile lor asupra acestui subiect, am cercetat raporturile ce există între domesticirea câinilor și civilizația popo-lilor arătând cum progresul domesticirii acestor interesante animale sunt într'o armonie perfectă cu progresele civilizației într'un popul.

Se scie că diferitele noastre specii de câini provin din lupi, din vulpi, din chacali.

În țerrile locuite de s'lbateci, aceste din urmă animale au ramas, în raporturile lor cu s'lbateci, aceea ce îi vedem astăzi în pădurile noastre.

Ei se apropie de locașurile s'lbaticilor, dau ocol împrejurul lor, adesea urmăzează de departe pe vînător la vînat ca să le răpescă prada, dar sunt mai mult nisce părăsiți primejdioși de cât nisce auxiliari utili.

S'lbateci și aceste animale stau uni în preșința altora fără să fie posibilitate a se asocia împreună. Și lucru e prea natural.

Cum s'lbatecul ar putea face educația acestor animale ca să și le asocieze pentru că educația sa proprie nu e încă făcută?

Cum ar putea să tragă pe aceste animale din starea s'lbatecă fiind că el însuși se află în această stare?

În Egypt, în Turchia și mai multe țerrile ale Orientului câini nu sunt cu totul s'lbatici, dar nici nu sunt cu totul domesticiți. Ei nu locuiesc în nici o casă, nu recunosc nici un stăpin, nu se supun la nimeni.

Ei se grupază mai mulți între d'nsi și formează asociațiuni.

Unele din aceste asociațiuni sunt mai înaintate și mai bune de cât altele. Locuitori cunosc pe câini, câini cunosc pe locuitori, dar iată tot.

Fie-care stă pe tărîmul seü fără cea mai mică familiaritate. Și când noptea sosese, ulițele sunt cu totul ale câinelui, și individul care ar eși singur noptea pe uliță s'ar expune pînă ași pune chiar viața în pericol.

Câini fac ast-fel poliția ulițelor și autoritățile locale contéză pe dînși. Între câini aceștia despre care vorbesc și lupi, vulpele și chacali există aceeași distanță ca distanța ce exista între dînși și câini noștri. Și această distanță este întocmai aceeși care desparte starea sălbatică de semi-civilizația Orientului, și această semi-civilizație de civilizația Europeană. E curios de a constata și phasele intermediare și a arăta că într'o țerră ca a noastră a căria civilizație este intermediară între civilizația Orientului proprieă și a Occidentului, câinele asemenea se află într'o stare intermediară și este mai civilizat, dacă pot să mă exprim ast-fel, de cât câinele din Smyrna și Constantinopol, dar mai puțin civilizat de cât câinele din Londra și Paris.

Să sperăm că taxa pusă de Municipalitate asupra câinilor va ridica gradul lor de civilizare și noi ne vom lua după dînși pe calea cea bună.

Când educația câinelui este mai înaintată de cât educația omului, câinele nu ascultă de dînsul și nu vrea să stea cu el. Așa spre exemplu, sâlbatecii Australiei au cercat în zadar să atragă și să ție în mijlocul lor câini Europenilor. Aceștia îndată ce au fost liberi au fugit, le a fost cu neputință să stea cu sâlbatecii cu totă dorința acestora de a se servi cu dînși la vînătorea lor.

Cum se pôte explica acest fact? Dacă câinii noștri se supun stăpânului lor, această provine fără îndoială din cauza superiorității stăpînului.

Vedeți cum câinele scie să distingă pîntre toți pe stăpînul care comandă într'o casă. Vedeți asemenea, când sunt mai mulți vînători adunați, cum câinile nu întirziază a recunoșce pe acella ce merită încrederea lui. Și mai mult încă, ei nu întirziază a distinge superio-

ritatea unui dintre dînși și îl urmăză cu încredere când perde urma vînatului; și în toate casurile îndoiciose ei par că cer consiliu de la experiența lui.

Iată un fact ce cită un vînător și care probă că câinele recunoșce superioritatea și nu se supune bucuros de cât acestei superiorități.

Într'o zi, dice acest vînător, la țerră, la un prieten al meū, luasem o pușcă ca să mă plimb pe câmp. Un câine vînător, vedënd că es cu pușca, se luă după mine. Pe când dam liber curs cugetărilor melle, câinele goni un epure din tufișul vecin.

Trăseiu cu pușca, epurile însă viu nevătămat, își continuă drumul seū.

Câinele se întorse către mine și se uită dând din cap. Cât-va timp în urmă el opri o prepeliță atât de aprópe în cât trăseiu la căți-va pași. Nu înmeriū nimic și prepelița scăpó. Câinele se opri iarăși, se uită la mine și după ce esită cât-va timp, continuó să alerge pe câmp ca să cate vînat. După ce alergó cât va se opri din nou, întorse de câte-va orî capul spre mine, ca cum ar fi vrut să me vestescă că vînatul este aprópe.

Într'adevăr goni îndată o companie întrégă de prepelițe. Trăseiu repede dar nu putuiū nimeri nici una măcar.

Astă dată câinile, vedënd că nu cade nimic, se opri cu un aer de mirare, pe urmă se puse pe fugă și mă lăsă singur. De atunci n'am mai putut să l' decid să vie cu mine.

Orî de câte orî luam pușca el săria de bucurie, mă urmă pînó ce eșiam din curte, pe urmă fugea și mă lăsă singur.

Câinele mă judecase încă din ziua d'ânteiū, că nu eram demn să l' comand. Fără îndoială există un sentiment analog care depătéză pe câini europeni de populațiile sâlbatices.

În orî ce cas este evident că progresele civilizației, sunt în raport cu progresele domesticiri câinelui, în alte cuvînte educația animalelor

urmază pretutindeni phasele desvoltării intel-
liginței umane.

Asemenea se poate dice și de om! suce-

sul educației aternă de superioritatea acel-
lora care se ocupă de dînsa.

FLORICELE DE TOAMNA. ¹⁾

(URMARE)

MICȘUNÉOA SINGURATICĂ.

Orî-cine a vizitat ruine; cui a plăcut să me-
ditezze asupra trecutului în fața unor dărimături
imposante a putut observa că din crepăturile zi-
durilor iasă o plantă frumoasă cu flórea galbenă ca-
re esaléză un miros suav; acéstă frumoasă și soli-
tară plantă este *Micșunea singuratică*. Suavitata
parfumului și frumusețea flórei a făcut ca acéstă
plantă să se cultive în tóte grădinile. La noi
ea este o flóre ca să dicem așa populară, căci o
găsim mai în tóte grădinițele țeranilor. Aceia că-
rora le mai place a petrece la țeră; aceia care
mai simt cât este de mare și de sublim ca să și
iubescă cine-va țera pînă și în cele mai micî a-
mănunte; aceia cărora le place a privi și a lua
parte la veselile bunilor nostri țeranî, aceia dic au
putut observa Dumineca la horă pe sveltele, fre-
scele și frumoșele nóstre copile inghirlandindu'și ca-
pul cu micșunele. Cât este de frumos capul in-
podobit cu cosițe negre ca pana corbului și semă-
nat cu micșunele aurii! Galbenul amestecat cu ne-
gru este visul frumoșelor odalisce când sunt me-
lancolice!

Nu te supăra copilă blondă, tu ale căria co-
sițe aurii nu produc același efect magic când sunt
inpodobite cu micșunele; nu, trebuie să te bucurî,
căci frumusețea cosițelor tale eclipséză chiar pe a
micșunelelor.

Dacă ne pare reu de ceva este că în pri-nă-
vară trecută făcând o excursiune în țerră, am ob-
servat cu durere că tradiționala nóstră flóre nu
mai inpodobește cosițele țerrăncuțelor romine în a-
cele sate, unde vai! a început să dispară frumu-
sul costum național și să fie inlocuit cu cîrpeturile

roșii și albastre ce ne vin din țerrî streine. Am
avut curiositatea, curiositate pe care o am din co-
pilărie, ca să opresc pe bravul postăș care mă con-
ducea când trecém pe lingă o horă într'un sat din
Ialomița; am întrebat pe o sveltă copilă a cărnia
frunte nu era decorată de nici-o flóre, „pentru ce nu
porți floricele la cap dragă copilă? — N'am în gră-
dină, Domnule, respunse cu naivitate copila, de cât
micșunelele de alea galbene, care nu se mai pórță
acum!“ Nu se mai pórță acum, iată ce am auđit
din gura acelei frumoșe și fresce copile. E ȓis
óre ca încetul cu încetul să abandonăm tot ce in-
podobia pe părinți noștri, și noi descendenți lor să
ne înțolăm cu veșminte străine! E ȓis óre ca să
vedem dispărînd frumoșele nóstre costume naționa-
le care inspiraū admirațiune ilustrului pictore fran-
ces Raffet! Eū unul n'ași dori să trăesc ca să a-
jung a nu mai vedea frumoșele nóstre țerrăncuțe
cum le am vėđut de când am deschis ochi în lu-
me. Nu, să nu'mî lungescă Dumneđeu ȓilele ca să
vėđ pe tóte țerrancele nóstre cu fileurî, corsete și
crinoline; atunci ași fugi de cãmp căci acelea care
'l inpodobėu ar strica tot efectul. Tóte costumele
din lume nu vor putea nici o dată rivalisa cu iile,
vilnicile, zovelcile, cingătorile și maramele cu care
se inpodobesc țerrancele nóstre.

În limbagiul florilor micșunea represintă *fide-
litatea în nenorocire*. Trubaduri purtaū o ramură
de micșunea ca emblemă a unei afecțiuni eterne
pe care nici o nenorocire nu póte să o facă a dis-
părea.

Poetul frances *Treneuil*, vizitând mormintele
regilor de la Saint-Denis a dat într'o curte retra-
să peste petrele sepulcrale aruncate acolo în tim-
pul revoluțiunei. Zidurile acestei curți erau tóte

înpodobite cu micșunele. Poetul impresionat de această decorațiune frumoasă într'un loc abandonat, a consacrat micșunelei câte-va versuri admirabile.

Adresându-se către solitaria flóre poetul îi dice: „Grădineele nóstre în doliu să te alégă ca regină: triumféza fără nici o rivală, și sânta ta flóre să crească pentru mormint, tron și nenorocire!”, Simțitórea micșunea, amantă a ruinelor ea singură creștea în acele ruine unde pasiunile neînfrinate aruncaseră petrite care acoperéu mormintele regilor Franciei.

Și eu am vădút micșuneoa crescénd în ruinele unei capele domnești de la Baia din Tîrgoviște și Câmpu-lung; însă din nenorocire nu am talentul poetului, și mă voiú mulțumi a recomanda astă simțibilă flóre tutulor acelor care aú inima făcúta ca să răméie fidelă în nenorocire.

Voi care iubiți florile și simțimentele ce exprimă, aruncați primăvara în grădiniță, sau într'o glastă câte-va semințe de micșunea. Mai târziu veți avea plăcere de a esprima un parfum suav și de a vă aduce în tót minutul aminte, că înainte de tóte datoria omului cu moralitate este de a fi fidel în nenorociri. Astă floriceică modestă vă va face să cugetați adesea la atâți curțisaní, la atâți parasiți care se tirăsc numai pe cât timp îi umpli de favorí, și dacă din nenorocire sórta nuți mai zimbește și uită până și numele. Ea vă va face ca să stimați numai pe ómeni cu inimă nobilă, simțimente înalte, și să disprețuiți pre cât merită pe parasitul, pe șérpele, pe reptilul care nu cunóște alt de cât a se tiri în pulbere.

BRÎNDUSA (colșica).

Dacă în Septembrie, iubite lector, îți vei da ostenélă ca să te plimbi pe o livede, vei vedé că din mijlocul erbi es o mulțime de floricele albe-truní și lunguete: acesta este brîndușa. Acestă plantă presintă fenomene de vegetațiune fórté curióse. Corala sa n'are nici foi nici trunchi; tótă planta consistă în acca flóre vineții cu tub lunguleț ter-

minat prin șase divisiuni. În fundul flórei, al tubului, se află seménța care se va cóce tocmai la primăvara urmátóre. După cum veđi seménța înfășurată stă ascunsă în pământ și resistă la tóte intemperiiile atmosferei. Abia apare însă primăvara și din aceea seménța es niște foi verđi și frumoșe. Ast felii brîndușa și defășurá viața într'un mod invers de cât cele-l-alte plante, și după cum dice o femeie botanistă și amestecă fructele sale cu florile primăverei, și florile sale cu fructele tórnei.

Dupó ceí Vechi brîndușa s'ar fi născút din câte-va picăturí din licórea magică pe care o pre-pára Medea pentru a reținéri pe bêtránul Aetson. Pentru aceea, brîndușa a trecut ca o plantă bună de a preserva de tóte bólele.

În Elveția numele pun la gátul copiilor flóri de brîndușa ca să-i pázescă de tóte relele.

Origina fabulosă a brîndușei venitá după cum se dice din câmpiile Colchidei, a făcut ca până în timpí nostri să se bucure de o reputațiune mare, că posedă virtuți minunate.

În linbagiul florilor brîndușa însemnézá, „Frumósele mele zile au trecut, și acesta pentru că ea termină timpul cel frumos. Dacă, iubite lector din nenorocire frumoșele tale zile aú trecut; dacă vre-o ființă iubită a tirit în mormánt cu sine speranțele și ilusiunile tale, iubește atunci brîndușa, și tótna când vei rătăci pe vre-o câmpie smaltată de astă floriceică, rupe una, pune-o în sónul téeu și varsă o lacrimă care să-ți mai aline durerea. Dute tótna prin liveđi și brîndușa îți va aduce aminte că nu trebuie să uităm de cei morți. Eu pentru care florile sunt o carte în care citesc în tot-de-una, în tótna trecută trecénd de la poșta Siretului ca să merg la Némțu, am oprit poșta îndată ce am trecut Siretul; pentru ca în fața mea era o lunculiță smaltată de brîndușe. Am luat câte-va, am cugetat la acelea ce am perdút, și în singurátatea inimei mele am đis: Vai aceluia căruia Sórta în capriciurile sale smulge din brațe o ființă care întrunea în sine tóte farmecele vieței. Vai aceluia care este condamnat ca cei mai frumóși anni ai vieți sale

să'î petrecă cugetând la morminte, și pentru care toate iluziunile tinereței ajung a se preface în melancoliă, în suferință!

Vai de aceia pentru care cartea de rugăciune de séra ajunge să fie *Noaptea lui Young!*

P. S. Aurelian.

ROLUL TRĂSNETULUI ÎN ISTORIE.

În epoca primitivă trăsnetul era considerat ca un foc cădând din cer. Așa cartea cea mai anti-quă, Biblia, ne spune că focul cerului a consumat (pră-pădit) orașul Sodoma, de unde un singur drept, Loth, a fost scos de ângeru Domnului. Printre ranele ce Moise dede Egyptului, ca să deschidă ochi lui Pha-raon figurésă grindină însoțită de trăsnet, care este reprezentată ca a 7^{ea} din aste calamități mysteriose.

O colónă de lumină coborită din cer, și prin urmare de origină electrică, conducea pe israeliți în deserte și 'î lumina ziua și nóptea c'o lumină stră-lucitoare și pucin costisitoare.

Când Moise pentru prima óră dieri pe *Cel Etern* era într'un rug ardător. Când pe muntele Sinai priimi tablele Legi chiar din mâinile lui *Iehovah* a fost în mișlocul tunetelor ș'al fulgerilor.

Israeliți vędură eșind din tabernacol o colónă de lumină înaintea căria Moise le ordonă d'a se prosterna.

Dumneđeu aprobând sacrificiul ce 'î se offeri dup' obicei, manifestă mulțumirea sa aprindënd el însuși cu trăsnetu trunchiul destinat să consume offrandă (aceea ce se sacrifica lui Dumneđeu) se-mințiilor căsute în necurata idolatrie a monstrilor. Focul cerului care servia a manifesta mulțumirea di-vină ș'a arăta asemenea mânia lui *Iehovah*, era un instrument spre a pedepsi pe păcătoși.

Nu numai că se deschidea pământul, ci âncó trăsnetul eșind din facia Celui Etern consumă pe Nadolab și Abihim.

Fie care carte din scripturî ne dă exemple despre intervenția focului divin. Adesea principele de *Physică* sunt de ajuns ca să explice aste phe-nomene.

Câte o dată elle trebuesc aședate p'aceiași li-

nie ca și fulgerile spherice a căror formațiune este destul de defficil de explicat, și a căror realitate cu toate astea pare a fi incontestabilă de la evenimentul întâmplat în prăvălia unui cismar raportat de Arago.

Nu ne vom ocupa a descri aici pe larg carul de foc pe care s'au arătat Elie și Elise, nu vom insista mai mult de cât pentru a ne aduce aminte asemenea de trăsnetele care însemnară ungerea lui Samuel; piesele de artilerie au înlocuit acum aceste solemnități naturale, și tunurile nóstre moderne au omorât âncó mai mulți inemici ai lui Dumneđeu de cât tunetile asvârlite asupra Philistenilor de Saul și asupra Assyrienilor de Iuda Macabeu. Trăsnetul este marele revelator despre care ne vorbesce la fie-care pagină *Vedas*. Cărțile sacre ale Indienilor sunt mai bogate de cât ale Israeliților în privința manifestațiunilor fulgerante și înflăcărări de ori-ce natură.

Chiar în *Mythologia* păgână anevoc se găsesce probe că poeți nu erau de bună credință. Când ne spune că Jupiter se transforma în plóie de aur ca să ajungă până la Danae, nu putem dice că origina acestei istorii este cu totul fără fundament, căci anele vechi academie de sciințe au conservat casurî abia mai pucin extraordinare, în care trăsnetul a ajuns escortat de metale, ce pare c'a găsit saú fabricat în aer, fiind că nu păreau a fi existat în locurile trăsnite.

Istoria profană ne va procura miș de exemple curiose.

Vechiî romanî intrerupeau adunările lor în-dată ce se auđia tunetul. Analele orașului etern, Roma, raportă mai multe exemple de superstițiunî d'acestea, de care patrici n'ar fi putut profita de

cât dac' ar fi posedat secretul, încă necunoscut în zilele noastre, d'a grămadi nuorî și d'a'î face să resune în aer cu sgomotul lor înfiorător. Dar tradiția de origină etruscă, la care se rapoartă acest obicei, a trebuit să exerse cea mai mare influință asupra prosperității republicei în tot timpul cât a ținut adunările popoului.

Intr'adevăr nu ne putem opri d'a nu însemna că astă credință poetică era atât de puternică în cât să dea popoului suveran o înaltă opinie de importanța sa pe pământ.

Jupiter, nu se credea că dă aprobația sa pentru toate ce se fac. când nu voia să intervie; căci principul de jurisprudență, *cine tace consimte*, trebuia să fie considerat de popoul cel mai formalist după pământ, ca cum s'ar aplica *stăpânului Olympului*, tot așa de bine ca și cetățeanului care alérgă la tribunale.

Dacă citim în Seneca descrierea presagelor (prevestirilor) atribuite fulgerului, nu ne putem opri d'a nu surăde de credințele lor greșite, vedând osteneța ce 'și da institutorul lui Neron ca să enumere deosebitele feluri de trăsnete. Așa el deosebea trăsnetul de sus de cel de jos, cel uscat de cel umed; cel ardător de acela care nu arde. Filosoful observă că trebuie să se preocupe de locul în cătro s'a arătat trăsnetul și să bage bine de seamă ca să nu confunde pe cel ce se ivesce la dreapta de cel ce se ivesce la stânga; și era indispensabil d'a sci nu numai din cotro vine, dar și unde merge și ast-fel se perdea cine-va în atâtea deosebiri ce făcea în privința acésta, elevii universităților din secolul mediú.

Trebuie să bage bine de seamă ca să deosebescă trăsnetile numai amenințătoare de acelle decisive, destinate a da ordine imperiose, pe care omul nu putea să calce fôr' a se expune d'a dreptu la mânia divină. Cum trebuia să se conducă aruspici, (preoții romanilor care consulta măruntaele victimelor) ca să cunoscă trăsnetele ce confirmau pe cele-l-alte presagiuri, din acelea care erau aruncate numai ca să le anuleze; căci

totul dispărea înaintea avertismentelor trăsnetului, sborul passerilor perdea chiar însemnarea sa pentru că trăsnetul era considerat că eșind din chiar mâ-nile lui Jupiter.

Tatăl Olympului complecta saú transforma avertismentele necomplete, pe care dei inferiori, interpreți ne îndemânatici ai voințelor salle; acorda muritorilor.

Cu toate că Ciceron s'a mirat, un secol înaintea lui Seneca, cum duoi auguri¹⁾ se puteau vedea fôr' a ride; trebuie însă ca superstiția să fie adânc înrădăcinată încă în spiritul popoului pentru ca autorul *Questiunelor naturale* să'î acorde o așa mare importanță. Intr'adevăr nu putem fôră injustiție să acuzăm pe institutorul lui Neron c'ar fi urmat credințele vulgare.

Un mare și puternic sentiment al majestății legilor naturale străbate la fie-care pas în scrierile salle și este imposibil d'a 'l întrece în puterea raționamentelor ce oppune la slaba și urăta superstiție a contemporanilor sei.

„E mai frumos a muri de frică de cât de lovituri de trăsnet?“ Striga el adresându-se la unul dintr'acești tremurători care alerga să se asundă în pivniță ori de câte ori auđia resunând uruiala tunetului. Din studiul *questiunilor naturale* conchidem că tunetul și fulgerile exersau o influință órc-cum quotidiană asupra cellor vechi. Ar fi o curiosă lucrarea dac'am culege toate exemplele risipite în istorici, filosofi romancieri, și poeți. De mai multe ori intervenția trăsnetului, acest *Dumnezeú din machină* al Naturei a dat naștere la o mulțime de episoade sublime. Ne este de ajuns a cita istoria plină de farmec a lui Daphnis și Cloé și cea mai frumoasă parte din Eneide, fur-

1) Miniștri religioși la Romani care predicau viitorul după sborul și cântecul passerilor. Ei formaú un collegiú care mult timp s'a bucurat d'o prea mare considerație și în care nu se priimia de cât primele personaje ale statului. Nu trebuie să 'i confundăm cu *Aruspici* care erau însărcinați d'a căuta predicțiunii în mișcările victimei înainte d'a fi sacrificată și'n inspecția măruntaelor sale, după ce era sacrificată. Aste divinațiuni le luaseră Romani de la Etruscii. Ancó din timpul lui Ciceron, Auguri și Aruspici au căzut în discredet.

tuna ce se sparge când Dido și Enea intră în cavernă.

Insemnăm aci căți creștini au moștenit pînă la un ôre-care grad opiniunile lumii păgâne, relative ca trăsnet. Drintr'acésta rezultă că influența tunetului asupra lucrurilor din astă lume n'a înce-

tat cu căderea păgânilor. Legenda legiunei fulmi-nante ale cărei rugăciuni scapă armia romană, fiind că inemici sunt isbiți de trăsnet, n'are alt ceva ana-log în tótă Mithologia. Chronicari creștini aseme-mea s'au servit de mai multe ori cu focul din cer-

(Va urma.)

V A R I E T Ă Ţ I.

Atenția galantă a fulgerului. Un învățat fran-ces, D. Boudin, face cercetări asupra fulgerului de mai mulți ani.

Ancô din ani trecuți el notase atenția galantă a fulgerului care isbesce sexul puternic și brutal, și cruță într'o proporție însemnată persoanele din sexul slab și delicat.

Acelaș fact rezultă și din cercetările făcute în anul 1864. În Franța numerele persoanelor care au murit isbise de fulger a fost 87 dintre care 61 de sexul masculin și 26 de sexul feminin nu se sue de cât la 22 de casuri pentru 100.

D. Boudin adaogă că în tôte casurile ce a ob-servat și în care fulgerul a cădut asupra unui grup de individe din amêndoë sexele, bărbați au fost is-biți și morți în mai mare număr, femeele fiind în mare parte cruțate.

Care va fi cauza acestui phenomen?

Sciința înregistrează factul dar explicația lui nu o pôte da ancô.

Cutremurul de pământ.¹⁾ Curierul Statelor-Unite din America anunță catastrofa următoare: În 8 ale lunii acestia orașul Sant Francisco și deo-sebite alte localități din California au fost vizitate în ziua aceea d'un tare cutremur de pământ ce a produs efecte nenorocite. Numai într'o jumătate de minut pământul a fost sguduit de mai multe ori, edificiurile s'au clătinat din temelie și populația mai tótă eșise speriată din case și alerga pe ulițe.

Era tocmai la finitul lithurghiei în cele mai mul-te biserici. Intr'una din aste biserici se pregătea să ese, când prima sguduitură să făcu simțită. Femeile țipând se grămădiră la uși care erau prea strimte. Asemenea scene au avut loc la Cathedrală și la mai multe alte biserici și scholi de Duminică. Gróza a fost așa de mare la biserica Catholică,

când porțile grele de la intrarea principală au fost ridicate și mai multe persoane călcate în picioare, unele și rănite.

În mai multe locuri s'au crepat zidurile; tôte edificiurile cu construcție solidă, ospeluri mari s'au dărîmat și la cele mai multe au cădut tavanurile lucrate în ipsos. Tótă faciada unei case mari de cărămidă, cu patru stagiuri, de curând construită, s'a dărîmat într'o clipă, și a umplut drumul de dă-rimături. La un ospel a cădut căminul cu acope-rișul în sala de mîncare d'asupra mesei cu bucate și s'au risipit toți pansionari care veniseră să 'și ia dejunul; trei servitori au fost greu răniți. Nu ne îndoim că la cea mai mică sguduitură edificiul acade-miei noastre din St. Sava un minut n'ar putea resista.

Scirile au anunțat că sguduitura cutremurului s'a simțit în trei alte orașe c'o intensitate așa de ma-re în cât a întrecut pe acelea ce mai păstra su-venirul lor. Cetatea Santa-Cruz a fost terribil sgu-duită; mai multe case de cărămidă au fost clăti-nate și dărîmate.

O depeșe d'a doua zi, 9 Decembre nu adăogă de cât pucine amenunte ca cele de mai sus. În minutul sguduirii fluxul mării s'a înălțat prea mult și îndată a scădut prea jos. Dece saū un-spredece sguduitări diferite s'au simțit dela începutul cutremu-rului pînă a doua zi la cinci ore diminêța, fôră să vor-bim d'o vibrația continuă ce se simția în intervale.

America a ajuns a fi acum des bêtuită de cu-tremure de pământ din cauza deșilor volcani ce se afiă așețați în tot lungul tîrmurilor despre acénul cel mare.

Noi suntem scutiți, d'asemenea triste acciden-te, fiind că n'avem volcani în vecinătatea noastră; cu tôte astea numără și Români mai multe cutre-mure mari.

1) Veți Natura 1862, No. 5 și 6 Cutremurul din Mendosa.